

Honderd jaar Scouting in Nederland

“Als er weer een zondvloed komt, ga ik naar Holland, want daar gebeurt alles vijftig jaar later” zou de Duitse dichter en filosoof Heinrich Heine (1797 – 1856) gezegd hebben. Nu is vijftig jaar wat meer, maar drie jaar geleden werd het honderdjarig bestaan van de padvinderebeweging over de hele wereld uitbundig gevierd. Onder andere door het organiseren van een Jamboree in de buurt van Londen. En dit jaar is ook Nederland zover dit feest te vieren. Onder andere door het organiseren van een Nationale Jamboree, de JubJam, op een terrein aan de Maas bij Roermond.

De JubJam in Roermond

Sutton Coldfield 1957. In het midden Hein en ik (met bril) Naast ons mensen die ons een dagje mee uit namen in hun Austin.

Hein op de JubJam in Roermond

Samen met een vriend uit het verleden, we namen als achttienjarigen deel aan de Jamboree in Sutton Coldfield om het vijftigjarig bestaan van de padvinderij te vieren, bezocht ik op 28 juli 2010 de JubJam om eens te zien hoe de padvinderij in Nederland er inmiddels voorstond. Hein Timmermans, de vriend, en ik hadden elkaar sinds 1957, het jaar van de JIM in Engeland, niet meer gezien. Pas onlangs vonden we elkaar weer terug via het internet. Hein woont in Berg en Terblijt en ik in Maastricht. Onze tocht naar Roermond had dus aanzienlijk minder om de hakken dan destijds de reis naar Sutton Coldfield per trein, veerboot en weer de trein.

In 1937, toen Nederland een Jamboree organiseerde in Vogelenzang, was het heffen van entreegeld voor bezoekers een manier om uit de kosten te komen. Deze traditie bleek 73 jaar later nog niet vergeten; we betaalden € 7,00 per persoon entree. En dat

was het geld meer dan waard.

Jamborees hebben ook een traditie waarbij poorten gepioneerd worden bij de entree van het jamboreeterrein en bij de ingang van de subkampen. Dat was ook in Roermond het geval. Verder was er een Plaza, waar een aantal instellingen een tent hadden met een tentoonstelling of een winkel. En er was horeca.

De hoofdingang van de JubJam in Roermond

Plus-scouts

Natuurlijk gingen we direct langs bij de tent van de plus-scouts in Nederland, want deze bezoekersdag stond in het teken van "Scouts4ever". We kregen er een naamsticker en we wachtten op een rondleiding. Scouts van verschillende 'jaargangen' konden elkaar in een tent ontmoeten en in een andere tent werd de video die bij het boek "De Geur van Kampvuur"¹ is inbegrepen vertoond. Die is gemaakt door Rien Adrianse. Hij was zelf aanwezig om zijn film te vertonen.

Verderop stonden de Land Rovers van de Larostam; een groep explorers die in het bezit is van diverse terreinauto's waarmee ze evenementen bezoeken en assistentie verlenen bij dingen waarvoor Land Rovers handig zijn.

---

¹ "De Geur van Kampvuur" 100 jaar Scouting in Nederland. Door Frank van Geffen. Trion Uitgevers BV, Baarn. In samenwerking met Scouting Nederland ISBN 978 90 5210 773 8

Gilwelltraining

Als Gilwellian breng je natuurlijk ook een bezoek aan de stand van de Gilwelltraining in Nederland. Ik volgde in 1958 de training in Ommen op het Eerste Leiderveld van Gilwell Ada's Hoeve. "Terug naar Ommen" zongen we dan ook als we op het perron van station Ommen stonden voor de jaarlijkse Gilwell Reünie. En alle koekoeken van ooit die aan een reünie deelnamen kampeerden dan weer in hun patrouillehoek. Dit vereist enige uitleg. Gilwelltraining ging uit van het principe 'learning by doing'. Wie de cursus volgde speelde het Spel van Verkennen als verkenners van een groep tijdens de cursus. Op het Eerste Leidersveld, maar ook tijdens een tweedaagse hike. Als verkenners kregen zelfs een snoepje van een mevrouw. Zo hadden we ons met die verkennersrol vereenzelvigd.

In 2007 bezocht ik Gilwell Park bij Londen. Dat maakte duidelijk hoe sterk de cursus op Ada's Hoeve geënt was op de training in Engeland. Daar had Baden-Powell aanvankelijk sterk de hand in. Als hij op Gilwell Park verbleef in zijn caravan Eccles dan liep hij een paadje af dat naar de Training Ground leidde. Bij de ingang van het veld blies hij op een koedoehoorn om zijn komst aan te kondigen.

Zo'n koedoehoorn hing ook in de stand van de Gilwelltraining. Evenals een paar extreem grote Gilwellkralen. De training is tegenwoordig in Baarn op het centrum 'Buitenzorg'. De Gilwelltrainers vertelden dat ze overwogen om de traditie van de Gilwellreünie in ere te herstellen. Maar kunnen de oudjes onder ons dan weer "Terug naar Ommen" zingen? Of wordt het "In my dreams I'm going back to Baarn"?

Op het terrein stonden schilderijen waarop padvindersactiviteiten waren afgebeeld. Hier de kranslegging op 4 mei op de Dam in Amsterdam

Honderd jaar Scoutingtentoonstelling

**Bezoekers van de tentoonstelling uit
Hong Kong**

Op de Plaza bezochten Hein en ik de tentoonstelling "Honderd Jaar Scouting". We werden hartelijk ontvangen door een enthousiaste medewerkster van het Haagse Scoutingmuseum, Marijke Corsmit - Van Geffen. Weliswaar zijn de Scoutingorganisaties in 1973 gefuseerd, maar er zijn nog steeds drie afzonderlijke scoutingmusea. Het Nationale Museum van Scouting Nederland in Baarn, het museum in Den Haag, dat wel een collectie heeft maar geen vaste huisvesting, en het museum in Rotterdam. Deze musea werken wel samen, bij voor-

beeld door het inrichten van deze tentoonstelling. Ik zag er bij ook een padvindershoed in een vitrine. Een hoed met vier deuken. Dat is lang geleden, de tijd dat verkenners die nog droegen. Zo lang dat de NRC van 27 juli 2010 niet meer van een hoed met vier deuken, maar van een gleufhoed sprak.

verbleef een week lang op het Jamboreeterrein en was onder de indruk van de positieve manier waarop de scouts met elkaar omgingen.

'Swappen'

Natuurlijk was er ook de tent van de Nederlandse Vereniging voor het Verzamelen van Scouting Objecten. Je kon er insignes 'swappen'². Ik herinner me hoe we naar Engeland destijds eigenlijk allemaal een paar klompen meenamen om die tijdens de JIM te ruilen voor bijzondere dingen uit een ver land. Ik ruilde mijn houten stappers voor een indrukwekkend Bowie knife met een Amerikaanse verkenner. Tegenwoordig ruilen de scouts in hoofdzaak insignes. Niet de vaardigheidsinsignes uit vroeger dagen maar fun badges of districtsinsignes. Voor zover ik weet spelen vaardigheidsinsignes tegenwoordig een ondergeschikte rol in het verkennen en zullen het wel niet van die gewilde ruilobjecten zijn. Wij konden onze vaardigheidsinsignes vroeger overigens niet zo makkelijk ruilen. Je kreeg bij voorbeeld één insigne houthakker als je aan de houthakkerseisen voldeed. Dat ging op je uniform en dat was dat. Haalde je het eraf om het te 'swappen' dan had je zo gauw nog niet een nieuw exemplaar. Voor de Jamboree in Engeland moesten we destijds maar liefst twee uniformen meenemen. Voor onze ouders een rib uit het lijf. Maar nog lastiger was het om aan een tweede stel insignes te komen. Daar deden ze in de ScoutShop destijds behoorlijk lastig over.

---

² Ina Mostert uit Vogelenzang schrijft me dat ze op de Wereldjamboree van 1937 nog van 'changingen' spraken.

De ScoutShop

De ScoutShop was er overigens ook op de Plaza. Voor de deur stond een tent, die je er nog steeds kon kopen. Die tent deed ons sterk denken aan de patrouilletenten waarin wij vroeger kampeerden toen we nog verkenner waren. Er verandert veel in 50 jaar, maar soms blijft er toch ook iets hetzelfde.

Ik kocht er een sculptuur dat Mark Brouwer van het atelier Artihove voor Scouting Nederland gemaakt heeft. Het is een herinnering aan 100 jaar padvinderij in Nederland. De jongen en het meisje komen ook voor in het jubileumlogo van 100 jaar scouting. Ze zweven in een groepsdas waarmee gezegd wil zijn dat de jongen en het meisje verbonden zijn met elkaar en met Scouting. De vriendschapsknoop waarmee de das aan de uiteinden aan elkaar geknoopt is benadrukt die verbondenheid nog eens. Artihove is het atelier van Corry Ammerlaan, die in 1994 het sculptuur maakte dat tegenover de ingang van Walibi World in Dronten staat als herinnering aan de Jamboree van 1995.

Van 'Friends for Life', zoals het sculptuur van Mark Brouwer heet, bestaat alleen het miniatuur. Wel worden er vijf grotere sculpturen van in totaal 130 cm hoog gemaakt die onder de kopers van het miniatuur verloot worden. Maar niet een groot standbeeld zoals in Dronten. Er worden wel meer van die kleine beeldjes verkocht door padvindersonderorganisaties. In 2007 werd op Gilwell Park een miniatuurtje van de beroemde Gilwell Oak, die in ware grootte op de Training Ground staat, verkocht. De opbrengst werd besteed aan de instandhouding van Gilwell Park. Ik kocht mijn vrienden voor het leven voor een kleine dertig euro in Roermond. De bronzen uitvoering van de eik op Gilwell Park was aanzienlijk prijziger. Ik had er bijna tweeduizend dollar aan moeten spenderen. Als echte Hollander trok ik een zuinig bekkie en hield mijn dollars op zak.

Het nieuwe uniform

Naast de ScoutShop stonden een paar etalagepoppen die gestoken waren in het nieuwe padvindersuniform dat Scouting Nederland in 2010 geïntroduceerd heeft. Scoutfit noemen ze het om zodoende het woord uniform, dat militaristisch aandoet, te voorkomen. Volgens mij dragen postbodes en treinconducteurs ook een uniform en ik heb er niet de neiging bij om voor ze in de houding te springen. En Scoutfit vind ik onnodig Engelsachtig. De huidige Nederlandse padvinderstaal is toch al van het Engels vergeven.

Baden-Powell gaf zijn padvinders een uniform om daarmee te benadrukken dat de onderlinge uiterlijke verschillen tussen de jongens moesten worden weggenomen. Zoals in Engeland ook de functie van het schooluniform was. Hij had geen militaire bedoelingen, maar zocht naar praktische kleding om het welpenspel en het verkennersspel te kunnen spelen. Dat het verkennersuniform hierbij wat militair aandeed was eerder het gevolg van de praktische eisen die aan de kleding gesteld werden dan aan de wens om soldaatje te spelen. 'Scouting for Boys' was tenslotte een bewerking van een militair handboek. Aan het welpenuniform werden weer andere eisen gesteld. De welpen zagen er in die tijd niet echt uit als kindsoldaten.

Duidelijk herkenbare padvinder op de Wereldjamboree in 1937

Het grote voordeel van de oude uniformen was dat je er als buitenstaander onmiddellijk aan zag dat het om padvinders ging. Een voordeel dat de nieuwe uniformen nog moeten verwerven. Op het eerste gezicht zien ze er weinig padvinderlijk uit. Voor een beweging die een aanzienlijk ledenverlies wil compenseren zou het meegenomen zijn als dat wel het geval was. De groepsdas is gehandhaafd, maar die past weer niet echt harmonisch bij de rest van het nieuwe ontwerp. Op het JubJam-terrein zag je nog niet veel scouts in het nieuwe uniform lopen. Er zal wat meer tijd mee gemoeid zijn, voordat de pakjes algemeen gedragen worden.

Een subkamp

De subkampen en de activiteiten

Een groot kamp is vaak verdeeld in subkampen. Op een Jamboree hebben deze subkampen een eigen poort. En er is natuurlijk een grote poort als ingang voor het jamboreeterrein. Dat was ook het geval in Roermond. De poort was gepioneerd van rondhout. Een tent, een zeilboot en een vlieger geven aan dat het een kamp is voor landverkeners, zeeverkeners en luchtverkeners. Om de oude vertrouwde

termen nog maar een keer te gebruiken. De subkamppoorten waren wat eenvoudiger van opzet. De naam van het subkamp stond op een doek dat in de poort hing. Het subkamp Sahara bij voorbeeld had een schorpioen als logo. Dat logo zie je dan ook weer op de plattegrond van het terrein terugkeren tegenover de aanlegplaats voor de lievietten van de zeeverkeners. De 1 op de plattegrond is de grote poort. Als je het pad verder uitloopt kom je bij de Plaza. 12 is de scoutingtentoonstelling en 3 de ScoutShop.

Ik herinner me van de Jamboree in Sutton Coldfield dat we veel werk maakten van de inrichting van onze keukens. Ze werden van rondhout gepioneerd. We kookten op houtvuur en het afval werd in een afvalput begraven. Op dit gebied is er veel veranderd. Er was weinig meer over van het koken op houtvuur. We zagen tenminste nergens meer een tafelvuur staan. Zal wel niet meer mogen. Nieuw voor ons was de aanwezigheid van een imposante en druk bezochte frietenkraam. Van scouts zou je toch wat gezondere eetgewoontes verwachten. Er werd ook druk geslept met kratjes pils. Ook dat was nieuw voor ons.

Afval wordt tegenwoordig gescheiden en in containers opgeslagen. Ook het sanitair op een Jamboree is sterk verbeterd. Groepen hebben veel meer bagage. De tenten zijn een stuk groter geworden. Al zag je ook nog de traditionele patrouilletenten uit de vijftiger jaren. In de jaren vijftig en zestig werd de kampbagage grotendeel op de fiets vervoerd. Er waren patrouillekisten voor wat zwaarder kampeermateriaal. Die gingen per bode naar het kamp. Tegenwoordig zie je op het Jamboreeterrein een rijke voorraad 'boedelbakken' staan waar de groepen hun spullen in vervoeren. En ik geloof niet dat de groepen tegenwoordig nog per fiets aankomen. Ik heb ze tenminste nergens zien staan.

Traditioneel maken ook zeeverkennergroepen deel uit van een Jamboree. In 1937 in Vogelenzang werden ze pas op het laatste moment toegevoegd. Ook grote padvindersschepen zoals bij voorbeeld de "Lichtstraal" uit Amsterdam en de 'Rambonnet' uit

Rotterdam. In Roermond was een indrukwekkend aantal lievelletten afgemeerd waarvan druk gebruik gemaakt werd.

Voor de deelnemers waren er een groot aantal activiteiten georganiseerd. Op de Plaza stond een tent waarin je kon handenarbeiden. En in het natuurgebied de Meinweg waren hikes uitgezet. Welpen maakten een speurtocht over het terrein.

Ik moet vooral niet vergeten te vermelden dat ik een rondleiding kreeg over het terrein van een welpenleidster. De groep die ze rondleidde bestond uit mij en niemand anders. Toch liet ze me enthousiast het terrein zien alsof zo'n uiterst kleine groep de gewoonste zaak van de wereld was. En ik kreeg nog een aantal A 4-tjes als documentatie op de koop toe.

Mijn rondleidster

Internationaal

Aan een nationale Jamboree wordt voornamelijk deelgenomen door padvinders uit het land waar de Jamboree gehouden wordt. Dit in tegenstelling tot Wereldjamborees die deelnemers uit alle werelddelen trekken. Daar ging het Baden-Powell ook om; verkenner van over de hele wereld bij elkaar brengen en op die wijze de 'wereldbroederschap', zoals hij dat noemde, bevorderen. B-P was dus niet alleen militair maar ook vredespedagoog. Maar ook voor een Nationale Jamboree worden buitenlandse padvinders uitgenodigd. In Roermond waren er deelnemers uit Engeland, Australië, Canada, Japan, Noorwegen, Ghana en de Nederlandse Antillen. Maar het waren er niet zoveel als op een Wereldjamboree.

De media

De padvinderij is altijd druk in de weer geweest met kranten en radioverbindingen tijdens Jamborees. Er is zelfs een Jamboree on the Air (JOTA) waarmee padvinders van over de hele wereld via korte golfzenders contact met elkaar houden. Van de Jamboree in Engeland in 1957 herinner ik me de 'Jubilee Journal', for sale daily! En de redactie van het Nederlandse Padvindersblad 'De Verkenner' bracht een eigen, eenmalige Jamboree-editie uit die op het terrein te koop was.

In Roermond was het uitgebreider. Men was meegegaan met de tijd. Wat radio betreft was er nu een FM zender, ScoutFM en live-uitzendingen via ScoutTV. Ook hier was er een kampkrant, HonderdUit, die dagelijks verscheen. De JubJam had ook een website op het internet.

Door het bezoek aan de JubJam kwamen veel mooie padvindersherinneringen weer naar boven. Het was een fijne dag.

© Fred Kelpin. Maastricht, 10 augustus 2010.